

Jan Heller: Cesta za mýtem místa u J. S. Machara (posudek vedoucího diplomové práce)

Jan Heller sepsal a předložil zralou, promyšlenou a precizně napsanou práci, která staví jeden aspekt Macharovy literární tvorby – literární obraz Itálie v cestopise *Řím* – do komparativních souvislostí s toposem cesty i s žánrem cestopisu. Práce je to podnětná nejen zevrubným „zmapováním“ jednoho aspektu Macharovy tvorby, ale i řadou cenných připodotknutí k poetice cestopisu obecně.

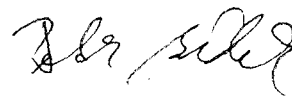
Jan Heller se na svoji cestu vybavil produktivní teorií, jež se zabývá žánrem cestopisu. Nespokojil se s tím, co je dostupné v domácí provenienci (resp. dnes už za hranicemi: Klátikova monografie *Vývin slovenského cestopisu*), ale hledal i literaturu dynamičtější a interpretačně produktivnější. Věnuje se – inspirován různými zdroji – základním kategoriím cestopisu jako narativního žánru: problematice linearity a času, vztahu mezi dokumentárností a fiktivností, subjektům, tj. především cestujícím a/nebo vyprávějícím „já“ či vztahu dějovosti a popisnosti (se stěžejní kategorií prostoru). Tento výklad žánru staví napříč kulturologické či komparativní problematice mýtu místa.

Vybaven těmito teoreticko-konceptuálními a pojmovými nástroji se pak pouští na pole „aplikace“, tj. zacíleného podrobného čtení a výkladu Macharova cestopisu *Řím* (1906). Věnuje pozornost žánrové realizaci, kompozici, ale i tematickým aspektům: reflexi jak antického, tak křesťanského. Diplomant výklad drží na velice čtivém a produktivním pomezí mezi textovou exegezí a zobecňováním svých pozorování, ovšem bez ambice drát se ke znělým, dalekosáhlým závěrům za každou cenu. V závěrečné kapitole se pak vrací k výchozí teoretizaci, kterou je nyní na základě analýzy a interpretace konkrétního textu schopen modifikovat, zpřesňovat a prohlubovat. Cesta do hlubin jednoho textu mu zde evidentně slouží jako produktivní pole, jež nabízí autentickou zkušenost, s níž výchozí teorii najednou čtení jinak. Pro kompozici celé práce je pak příznačné, že problematiku neuzavírá, nenutí se do formulací toho, „k čemu jsme došli“, ale namísto toho načrtává další – jiné, nezvolené – cesty, jimiž by se také bylo možné vydat.

Na práci oceňuji jak preciznost provedení, tak i střídmost, s níž je napsána. Jan Heller se drží úsporné dikce a hlídá si, aby říkal jen věci relevantní: neodbíhá proto od tématu, neuvolňuje své psaní proudu vědomí, nesnaží se o efektivitu argumentace či abstrahujících soudů. Jde o diplomovou práci, která je neokázalá, ale o to poctivěji napsaná.

Doporučuji tuto diplomovou práci k obhajobě.

V Praze dne 22. 1. 2007

doc. dr. Petr Bílek, CSc.